

Yazar: Lucia Elizabeth Abell (1802 – 1871)

Çeviren: Mehmet Şengöçmen

IV. Bölüm

*Solmayan yapraklarıyla hoş rayihalı mersin ağacı,
Burada parlayıp serpilir, altın kıvancı
Portekiz ve Doğu Hindistan'ın. Burada
Kaçamak bakışlar atar parlak yeşilliklerinin arasından,
Daha kırmızı portakal ve daha soluk Limon.*

İmparator'un bizimle geçirdiği her günün ve hadisenin ayrıntılı anlatımını sunmak beni aşar. Yaşananların günlüğünü tutmadığıma hayıflanmayı asla bırakmayacağım ama o zamanlar bunun faydalarını kestiremeyecek kadar genç ve düşüncesizdim. Ayrıca bittabi güçlü hafızama güveniyor, Napoléon'la ilgili en ufak olayları bile hatırlamamı sağlayacağımı sanıyordum. Bu hususta kendimi kandırmışım. Hayatım hem inişli çıkışlı hem de hüzünlüydü ve yaşamımı dokuyan olaylardan birçoğu zihni işgal edip dikkati o an yaşanan sefaletle dair düşünceler hariç her şeyden uzaklaştıran bir doğaya sahipti. Uzun süre devam eden bu durum asla unutmayacağımı sandığım fakat artık sadece bir zamanlar yaşandığını hatırlayabildiğim ve kaydını tutamadığım için pişman olduğum pek çok şeyi hafızamdan sildi.

Yine de anlatacağım olayların çoğunu üzerlerinden çok zaman geçmeden kaleme aldım ve diğerlerini de arkadaşlarıma tekrar tekrar anlatarak hafızamda tuttum. Dolayısıyla bu kısa cildin okuru anlatımın tamamıyla gerçeğe sadık kaldığından emin olabilir ki bu, uğruna diğer birçok şeyi feda etmeyi doğru bulduğum bir husustur. O yüzden, Napoléon'un *Briars*'ta hangi gün ne söylediğinin kaydını tutan bir günlük sunma iddiasında bulunmasam da hikâyeye ettiğim olayları mümkün olduğunca yaşandıkları sırayla anlatmaya çalıştım.

Bizimle kaldığı sırada İmparator'un alışkanlıkları oldukça basit ve düzenliydi. Alışlageldik uyanma saati 08.00'di ve kahvaltı, daha doğrusu öğle yemeği saati olan 13.00'e kadar kahve dışında bir şey tükettiği nadiren görülürdü. Akşam yemeğini 21.00'de yer, 23.00'te de kendi odasına çekilirdi. Davranışlarında öyle katıksız bir kibarlıkla sevecenlik vardı ki birkaç güne kalmadan yanında tamamen rahat hissetmeye ve onu adı "dünyanın betini benzini attıran" şanlı bir savaşçıdan ziyade benimle yaşıt bir arkadaşımış gibi görmeye başladım. Ruh hâli çok iyiydi ve bazen bir nebze muziplikle de harmanlanan neşesi ve sevinciyle âdeta çocuksu bir ruha bürünüyordu.

Napoléon'un teşrifinden kısa süre sonra bir aile dostumuzun küçük kızı Legg Hanım bizi ziyaret etmek üzere *Briars*'a geldi. Çocukcağız Bonaparte'a dair o kadar korkunç hikâyeler dinlemişti ki ona Napoléon'un patikadan yukarı geldiğini söylediğimde umutsuz bir korkuyla bana yapıştı. Eski korkularımı unutarak çocuğun kendisinden ne kadar korktuğunu söylemek ve eve gelmesi için yalvarmak üzere Napoléon'un yanına koştum. O da elleriyle saçını bozarak kıza doğru yürüdü, başını salladı, korkunç suratlar yaptı ve vahşice uludu. Kızcağız öyle bir çılgılık kopardı ki histeri krizine tutulmasından korkan annem kızı hemen odadan dışarı çıkardı. Napoléon böyle bir öcü olduğu düşüncesine çok güldü ve ona bir zamanlar benim de diğerleriyle aynı korkuyu paylaştığımı

söylediğimde duyduklarına güçlükle inanabildi. Bu itirafım üzerine saçını bozup yüzünü değişik şekillere sokarak zavallı Legg Hanım'ı korkuttuğu gibi beni de korkutmaya çalıştı ama korkunçtan ziyade çirkin gözükte ve sadece güldüm. Bunun üzerine (son çare olarak) ulumayı denedi fakat bu çabası da öncekiler kadar yetersizdi ve beni korkutamamanın onu biraz kışkırttığı izlenimini veriyordu. Ulumanın Kazak uluması olduğunu ve her hâlükârda yeterince barbarca olduğunu söyledi.

O sıralar Napoléon sık sık egzersiz yapıyordu ve vadi ile bitişiğindeki dağda keşif amaçlı yürüyüşler yapmaya düşküdü. Bir akşam benim, General Gourgaud'nun ve ablamın eşliğinde birkaç ineğin otladığı bir meraya doğru yürüdü. Bu ineklerden biri grubumuzu gördüğü anda kafasını eğip (sanırım) kuyruğunu yukarı kaldırarak saldırgan şekilde İmparator'a doğru koşmaya başladı. Oldukça maharetli ve çabuk bir ricatta bulunan İmparator bir duvarın üzerinden çevikçe atlayarak bu suru düşmanıya kendi arasına aldı. Fakat yerini cesurca koruyan General Gourgaud kılıcını çekip "Bu, İmparator'un hayatını ikinci kurtarışım" diye bağırarak kendini efendisiyle ineğin arasına attı. General'in övünç dolu sözlerini işiten Napoléon yürekten bir kahkaha atarak "Kendini süvari taarruzunu durdurabilecek şekilde konumlandırmalıydın" dedi. Ona ineğin sakinleşmişe benzediğini ve kendisi gözden kaybolduğu anda durduğunu söylediğimde gülmeye devam ederek "[İneğin] İngiliz hükümetini onu adada tutsak etmenin masraf ve sıkıntısından kurtarmak istediğini" söyledi.

İmparator, babamın çatısı altındaki ikameti boyunca sadece tek bir odayla çadırı kullandı. Bu oda babamın balolar için yaptırdığı odaydı. Odanın önünde çitle çevrili ufak bir çimenlik vardı ve buraya kurulan çadır korunaklı bir yol aracılığıyla eve bağlanmıştı. Çadır iki bölmeye ayrılmıştı. İçteki bölme Napoléon'un yatak odasını teşkil ederken dış bölmenin ucunda ipekli kumaştan yeşil cibinliğe sahip ufak bir kamp yatağı vardı ki bu yatakta General Gourgaud uyuyordu. Söz konusu yatak İmparator'un çıktığı tüm seferlerde kullandığı yataktı. İki bölmenin arasında sadık hizmetkârların çim zemini oyarak şekillendirdiği taç şeklinde bir alan vardı. Her şey İmparator'un bir bölmeden diğerine ayağını kraliyet zarafetinin bu sembolüne basmadan geçemeyeceği şekilde ayarlanmıştı.

Görünüşe göre Napoléon sofrası zevklerine düşkün değildi. Çok sade bir hayat sürüyordu ve ne yediğini neredeyse hiç önemsemiyordu. Akşam yemeğini saat 21.00'de yiyordu. Bu saatte içten bir reveransla efendisinin huzuruna çıkan Şef Garson Cipriani ciddi bir tonla "*Le diner de votre Majesté est servi*"^[1] diyordu. Cipriani bu anonstan sonra geri çekilir, Napoléon maiyetinin kendisiyle birlikte sofraya oturacak üyelerinin eşliğinde onun peşinden giderdi. Napoléon, yemeğini bitirdiğinde sandalyesini sertçe geri iterek masadan uzaklaşır ve yemek odasını yemeğin bitmesinden memnun şekilde terk ederdi.

St. Helena Görseli (Kitabın İçinden)

Briars'a gelişinden birkaç gün sonra ablamla beni akşam yemeğini beraber yemeye davet edip İngilizlerin biftek ve kuru üzüm tatlısına düşkünlüğüyle dalga geçti. Buna cevaben Fransızları hayatlarını kurbağa yiyerek sürdürmekle itham ettikten sonra eve koşup açık ağzının ucunda boğazından aşağı atlamaya hazır bir kurbağa bulunan uzun, ince bir Fransız'ı tasvir eden bir karikatür getirdim. Karikatürün altında "Bir Fransız'ın akşam yemeği!" yazıyordu. Napoléon küstahlığıma gülererek kulağımı sıktı ki bunu genelde keyiflendiğinde, bazen de oyunbazlığıma kızdığında yapardı.

O gün, Las Cases Kontu'nun Napoléon'un "*Le petit Las Cases*"[2] dediği oğlu da masadaki grubun parçasıydı. O zamanlar 14 yaşında bir delikanlıydı ve İmparator benimle alay ederek onun karısı olmam gerektiğini söylemeyi çok seviyordu. Beni bundan daha çok kızdıran hiçbir şey yoktu. Çocuk yerine konmaya, özellikle de bunun babamın yakında düzenlenecek bir baloya katılmama izin vereceğine dair büyük umutlar beslediğim ve itiraz ederse de bunu çok genç olmama dayanarak yapacağımı bildiğim o anda yaşanmasına dayanamıyordum. Ne kadar sinirlendiğimi gören Napoléon genç Las Cases'nin beni öpmesini istedi ve küçük delikanlı beni selamlarken iki elimi de tuttu. Kaçmak için elimden geleni ardıma koymasam da nafileydi. Yine de elim serbest kaldığı anda küçük Las Cases'nin kulağına çok sağlam bir yumruk indirdim. Fakat Napoléon'dan da intikam almaya kararlıydım ve vist oynamak için yazlığa geçerken elime kaçıramayacağım bir fırsat geçti. İmparator tarafından kullanılan tarafla yazlığın kalanı arasında içeriden hiçbir bağlantı yoktu ve aşağı inen patika hem çok dik hem de son derece dardı. Aynı anda sadece tek bir kişinin geçmesine izin verecek kadar yer olduğu için önce Napoléon yürüdü. Onu Las Cases, oğlu, ve en son da ablam Jane takip etti. Grubun ben yaklaşık 9 metre geride kalana kadar sessizce ilerlemesine izin verdim. Ardından tüm gücümle Jane Ablama doğru koştum. Ablam kollarını öne uzatarak küçük delikanlının üzerine düştü, delikanlı darbenin etkisiyle babasına doğru uçtu ve bař teşrifatçı da umutsuzca İmparator'un üzerine yıkıldı. Napoléon şokun yarattığı tesirin sıra kendine gelene kadar azalmasına rağmen yokuşun dikliği yüzünden düşmemek için kendini zor tuttu. Yarattığım karışıklık nedeniyle zevkten dört köře olmuştum ve öpücüğün intikamını aldığım için mutluydum. Fakat muzaffer tutumumu derhâl değiştirmek zorunda kaldım. Zira küçük Las Cases İmparator'un maruz kaldığı hakaret yüzünden küplere binmişti ve attığım kakhahalar onu iyice zıvanadan çıkardı. Omuzlarımdan tutarak beni şiddetle kayalık yokuşa itti. şimdi sinirlenme sırası bendeydi. Gözlerimden öfkeli yaşlar boşanırken Napoléon'a dönerek "Ah efendim, bana zarar verdi" dedim. Napoléon "Boş ver" diye cevapladı. "*Ne pleurs pas.*"[3] Sen onu cezalandırırken ben tutacağım." Ve Las Cases gerçekten de güzel bir ceza aldı. Delikanlı merhamet için yalvarana kadar kulaklarını yumrukladım ve o zaman bile merhamet göstermedim. Nihayet delikanlıyı serbest bırakan Napoléon ona koşmasını ve eğer benden daha hızlı koşamazsa tekrar dayak yemeyi hak edeceğini söyledi. Çocuk hemen olanca hızıyla koşmaya başladı, ben de onun peşine takıldım. Napoléon bir yandan çimenlikteki kovalamacamızı alkışlayarak izlerken diğer yandan ölçüsüzce kakhaha attı. Bu olaydan sonra Las Cases benden hiç hazzetmez oldu ve bana kaba erkek Fatma demeye başladı.

V. Bölüm

*Ah, dili vardı o dudakların. Hayat akıp geçti
Lakin sertçe geçti son duyuşumdan beri seni.
Bunlar senin dudakların. Gördüğüm aynı tatlı gülüşün.*

Çocukça haylazlıkların Napoléon kadar yakıştığı başka kimseyi görmedim. Her türlü eğlenceye ve şakaya bir çocuğun neşesiyle katılırdı. Her ne kadar sabrını şiddetle zorlasam da bir kere bile öfkelenildiğini veya samimiyetinin ya da bana gösterdiği müsamananın sonuçlarından kurtulmak için asıl mevkisine ve yaşına geri döndüğünü görmedim. Hatta onunla beraberken kendisini neredeyse

kardeşim yahut benimle yaşıt bir arkadaşım gibi gördüm. Ona daha saygılı ve resmî davranmakla ilgili aldığım tüm uyarı ve kararlar hınzırca gülümsemesinin ve kahkahasının etki alanına girdiğim anda aklımdan çıkıveriyordu. Kendisine normalden daha ciddi bir tavırla, temkinli adımlarla ve yumuşak bir ses tonuyla yaklaştığım takdirde konuşmaya mesela şu cümlelerle başlayabilirdi: “Eh bien, qu’as tu, Mademoiselle Betsee?[4] Yoksa küçük Las Cases sadakatsizlik mi yaptı? Öyleyse onu bana getir.” Yahut beni neşelendiren veya kızdıran şakacı laflar eder ve yanına gitmeden önce aldığım kibar davranma kararlarımı anında unutturuverirdi.

Erkek kardeşlerim o sıralar oldukça küçüktü. Napoléon dizine oturmalarına, madalyalarıyla oynamalarına ve bu türden başka hareketlere izin veriyordu. Onları mutlu etmek için madalyalarını kesmemi bir defadan fazla rica etti. Bir gün küçük Alexander eline üzerinde Hint İmparatoru’nun bilindik resmi bulunan bir kart destesi aldı. Sonra da desteyi Napoléon’a göstererek “Bak, Bony, bu sensin” dedi. Napoléon kardeşimin kendisine Bony diye hitap ederek ne demeye çalıştığını anlamadı. Ona bunun Bonaparte için kullanılan bir kısaltma olduğunu açıkladım fakat kelimeyi asıl anlamıyla yorumlayan Las Cases kemikli insan anlamına geldiğini söyledi. Napoléon gülerek “Je ne suis pas osseux”[5] dedi ki gerçekten de en zayıf günlerinde bile asla kemikli biri olamayacağı kesindi. Eli dünyanın en dolgun ve güzel eliydi. Parmak eklemleri bebeklerinki gibi çukurlu, parmakları ince ve şekilli, tırnaklarıysa mükemmeldi. Bir keresinde, simetrisine sık sık hayran kaldığım bu elin kılıç tutacak kadar büyük ve güçlü görünmediğini söyledim. Bu sözlerim üzerine kılıçlardan konu açıldı ve İmparator’un maiyetinin orada bulunan bir üyesi kılıcını çekip üzerindeki lekeleri göstererek bunların İngiliz kanı olduğunu söyledi. Kılıcını kınına geri sokmasını rica eden İmparator ise ona böbürlenmenin, hele de kadınların yanında böbürlenmenin uygunsuz bir hareket olduğunu söyledi.

Napoléon bu uyarıdan sonra zengin kabartmalarla işlenmiş bir kutudan hayatımda gördüğüm en muhteşem kılıcı çıkarttı. Kılıcın kını, son derece harika bir şekilde işlenmiş ve bir sürü altından arıyla süslenmiş yekpare kaplumbağa kabuğundandı. Özenle dövülmüş altın kabzasıysa zambak şeklindeydi. Gerçekten de hayatımda gördüğüm en pahalı ve şık silahtı. Napoléon’dan kılıcı daha yakından incelememe izin vermesini istedim. Ardından aklıma o sabah yaşanan ve İmparator’un tavrının beni çok gücendirdiği bir olay geldi. Dayanılmaz bir ayartıya kapılarak onu sabahki hareketinden dolayı cezalandırmaya karar verdim. Kılıcı hızla kınından çekip başının üzerinde sallamaya başladım ve o geri çekilirken onu köşeye kıştırana kadar hamleler yaptım. Bu sırada bir yandan da son duasını etmesini çünkü onu öldüreceğimi söyleyip durdum. Nihayet aşağılayıcı naralarını duyan ablam Napoléon’un yardımına koştu. Beni sertçe azarlayıp eğer hemen pes etmezsem olanları babama anlatacağını söyledi. Fakat ben bu sözlere sadece güldüm ve konumumu koruyarak kolum yorgunluktan bitap düşene kadar İmparator’u köşede tutmaya devam ettim. Sıksa vücutlu ve beyaz suratlı başmabeyincinin bir yandan İmparator’un güvenliğinden endişe ederken diğer yandan efendisine yönelttiğim hakaretlere kızan hâlini hâlâ gözümün önüne getirebiliyorum. Beni oracıkta yok edebilecek gibi görünüyordu ama elimin ağırlığını kulaklarında hissetmişliği olduğu için akliselimi onu beni rahat bırakmaya zorladı.

Kılıcımı teslim ettiğimde Napoléon, deldirileli daha sadece bir gün olmuş kulağımı tutup sıkarak canımı fazlaca acıttı. Ben bağırınca bu sefer de burnumu tutup sıkıca fakat aynı zamanda oldukça neşeli bir şekilde çekti. Bu sırada güler yüzlü mizacı bir an bile olsun kaybolmadı.

Sürgün Yıllarında Napoléon

Beni kızdıran sabahki olay şuydu. Babam her gün bir miktar Fransızca çeviri yapmamızı zorunlu tutmuştu ve İmparator çoğunlukla bunları kontrol edip hatalarımızı düzeltme lütfunda bulunuyordu. Bir sabah bu görevi yerine getirmeye her zamankinden daha isteksiz hissediyordum ve Napoléon yazlığa gelip de çevirinin düzeltiye hazır olup olmadığını sorduğunda çeviriye başlamamıştım bile. Bunu görünce kâğıdı alıp bahçeye, vadiye gitmek için atını hazırlayan babamın yanına indi. Babama yaklaştığı sırada bir yandan elindeki boş kâğıdı gösterirken diğer yandan da “Balcombe, voilà le thème de Mademoiselle Betsee. Qu’ elle a bien travaillé”^[6] dedi. Babam, cümleleri tam olarak idrak edemese de kâğıdın görüntüsünden ve kahkaha atan İmparator’un adımı söylemesinden yola çıkarak azarlanmam istendiğini anladı. İmparator’un oyununa katılarak çok kızmış gibi yaptı ve çevirimi kendisi akşam yemeği için eve dönenene kadar bitirmezsem ağır bir ceza alacağımı söyledi. Babam atının üzerinde uzaklaşırken Napoléon da huysuz ve utanmış hâlime gülerek yanımdan ayrıldı. İşte onu kılıçla korkutmaya çalışmamın nedeni bu olayı hatırlamamdı.

O akşam İmparator bizi eğlendirmek için bir miktar süs eşyası getirilmesini buyurdu. Bunların arasında küçük Roma Kralı’nın^[7] bir minyatürü de mevcuttu. Getirttiği eşyaları beğendiğimizi söylediğimizde memnun ve sevinçli göründü. Küçük Napoléon’un daha birçok portresine sahipti. Bunlardan biri onu Mars’ın miğferine benzeyen beşiğinde uyurken tasvir ediyordu. Başının üzerinde Fransa bayrağı dalgalanırken minik sağ eliyle küçük bir dünya küresine dokunuyordu. Bu simgelerin anlamını sorduğumda Napoléon oğlunun büyük bir savaşçı olacağını ve elindeki kürenin gelecekte dünyaya hükmedeceği anlamına geldiğini söyledi. Enfiye kutusu üzerine resmedilmiş bir diğer tablo haç önünde diz çöken çocuğu ellerini kavuşturmuş şekilde göğe bakarken gösteriyordu. Resmin altında şu sözler bulunuyordu: “Je prie le bon Dieu pour mon pere, ma mère, et ma patrie.”^[8] Bu resim son derece zarifti. Başka bir tablo onu birinin sırtına bindiği, diğeriniyse kurdelelerle süslediği iki kuzuyla resmediyordu. İmparator bu kuzuların oğluna Parislilerce hediye edildiğini söyledi. Barışçıl birer sembol olan kuzular belki de İmparator’un çocuğu kendisinden daha barışsever bir vatandaş olarak yetiştirmesi dileğinin imalı bir ifadesiydi. Öte yandan sanırsam seçkin bir İngiliz

alayının sancağında da paskalya kuzusu bulunuyor. Belki de bu sembol askerlere nezaket ve şefkatin mesleklerinin daha sert ve aslanvari özellikleriyle uyumsuz olmadığını hatırlatmayı amaçlıyordur. Bu tablodan sonra başka bir çizim gördük. Diğerleri kadar beğenmediğim bu resimde İmparatoriçe Maria Louisa ile oğlu güllerden ve bulutlardan müteşekkil bir haleyle çevrelenmişti. Bu tablodan sonra Napoléon bize dünyadaki en güzel kadının portresini göstereceğini söyleyip kız kardeşi Pauline'in muhteşem bir resmini çıkardı. Hakikaten de hayatım boyunca onun kadar kusursuz bir letafete sahip hiçbir şey görmedim. Napoléon'a gözlerimi üzerinden alamadığım tablo karşısında büyülediğimi söyledim. Övgümden memnun kalmış gözükten İmparator beğenimin zevk sahibi bir insan olduğumu kanıtladığını zira kardeşinin yer yüzüne gelmiş belki de en güzel kadın olduğunu söyledi.

Her akşam kart oynamak gibi bir alışkanlığı olan İmparator, tablolara ve diğer eşyalara bakmaktan yorulduğumuzda "Şimdi yazlığa gidip vist oynayacağız" dedi. Hep beraber aşağı indiğimizde küçük vist masamız çabucak hazırlandı fakat kartlar yeterince iyi dağılmıyordu. Napoléon Las Cases'nin kenardaki bir masaya oturup kartları güzelce dağılacak hâle gelinceye dek dağıtmasını istedi. Başmabeyinci bu işle meşgulken Napoléon bana balo elbisesi olarak ne giyeceğimi sordu. Bu arada daha öncesinde babam Sir George Cockburn'ün düzenlediği baloya gitmeme izin vermediğinde İmparator'dan benim için aracılık yapmasını rica ettiğimi söylemeliyim. Olanca kibarlığıyla babamdan baloya gitmeme izin vermesini rica ettiğinde ricası hemen kabul edilmişti. Şimdi bu soruyu sorunca ona elbisemi getirmek için yukarı koştum. Sahip olduğum ilk balo elbisesiydi ve bundan az gurur duymuyordum. Napoléon elbisemin çok güzel olduğunu söyledi. Kartlar oyuna hazır olduğu için elbiseyi kanepenin üzerine koyup oyun masasına geri oturdum. Napoléon'la kardeşim eş olunca bana Las Cases düştü. O zamana kadar şekerleme için oynuyorduk ama o akşam Napoléon "Matmazel Betsee, masaya bir Napoléon altını sürüyorum" dedi. Sahip olduğum tüm servet, bana hediye edilen pagoda şeklindeki süs eşyasıydı. Napoléon'un parasına karşı ortaya bunu koydum ve bunu kabul etmesi üzerine oyuna başladık. Haylazlıkla geçirdiği günü başladığı gibi bitirmeye kararlı görünüyordu. Ona verilen kartların altına bakıyor, önemli bir kart geldiğinde benim dikkatimi başka yere çekmeye çalıştıktan sonra kartı sinsice kaldırarak kardeşime gösteriyordu. Çok geçmeden durumun farkına vardım ve hile yaptığını söyleyerek onu kurallara uygun oynamaya davet ettim. Böyle yapmaya devam ederse oyunu bırakacaktım. Nihayet bilerek karta aykırı hamle yaptı ve oyun sonunda hilesi anlaşılmasın diye kartları karıştırmaya çalıştı. Fakat ben ayağa sıçrayıp ellerini tutarak ona ve diğerlerine yaptığı hileyi gösterdim. Gözlerinden yaş gelene kadar güldü ve adil şekilde oynadığımı, hile yapanın ben olduğumu ve süs eşyamı ona vermem gerektiğini söyledi. Hatalı oynadığı konusunda ısrar ettiğimde kaba ve hileci olduğumu söyledi. Sonra da kanepedeki balo elbisemi kaptığı gibi odasına ve çadırına kaçarak güzel güllerimin ezilip bozulması ihtimali karşısında dehşete kapılmama neden oldu. Hemen peşine düştüysem de çok hızlı koşuyordu. Büyük çadırdan geçip içerideki odaya girerek kapıyı kilitledi. Ardından elbisemi geri vermesi için hem İngilizce hem de Fransızca konuşarak acınası serzeniş ve yakarışlarda bulundum. Ne var ki hepsi boşunaydı. Acımasız İmparator'un en dokunaklı sandığım ricalarıma bile güldüğünü duyma utancını yaşadım. Nihayet elbisemi alamadan geri dönmek zorunda kaldım. Sonrasında Napoléon elbiseyi geri vermeyeceğinin ve baloya gitmekten vazgeçebileceğimin haberini yolladı. Gecenin yarısını yatağında uyuyamadan uzanarak geçirdikten sonra nihayet ağlamaktan bitap düşerek uykuya daldım. Napoléon'un sabah pes edeceğini umuyordum ama ertesi gün yavaşça geçip giderken güzel elbisemden hiçbir iz bulamadım. Gün içinde birkaç kere ricada bulunduysam da bana İmparator'un uyuduğu ve rahatsız edilemeyeceği söylendi. Bu emirleri beni kızdırmak için vermişti. Nihayet vadiye gitme zamanımız geldiğinde atlar getirildi ve küçük siyah çocukların teneke sandıklarımızla yola koyulmaya hazır olduğunu gördüm. Maalesef güzel elbisem bu sandıkların içinde değildi. Umutsuzluk içinde baloya hiç gitmemektense düz elbisemle gitmemin daha iyi olup olmayacağını

düşünüyordum ki İmparator'un elbisemle birlikte bahçe kapısından aşağı koştuğunu görerek sevince boğuldum. "İşte Bayan Betsee, elbisenizi getirdim. Umarım artık iyi bir kız olur ve baloyu beğenirsiniz. Bir de General Gourgaud'yla dans etmeyi unutmayın." General Gourgaud pek de yakışıklı sayılmazdı ve ona karşı çocukça bir düşmanlık besliyordum. Elbiseme kavuştuğum, hele de güllerime zarar gelmediğini gördüğüm için mutluluktan havalara uçtum. Napoléon geçen gece içlerinden birinin ezilmiş olması ihtimaline karşı düzeltilmelerini ve sökülmelerini emretmişti. Briars'a giden gezi yolunun sonuna gelene kadar atlarımızın yanı sıra yürüdü. Sonra durup altımızdaki vadide bulunan evin güzelliğine dikkat çekti, kime ait olduğunu sordu ve ziyaret için aşağı inmeyi düşündüğünü söyledi. Ertesi gün yapının planından çok etkilendiğini ve yazlığa ev sahibi Binbaşı Hodgson'ın küçük, güzel Arap midillisinin sırtında döndüğünü söyledi.

Dipnot

[1] Zatıalinizin akşam yemeği servis edildi. -ç.n.

[2] Küçük Las Cases. -ç.n.

[3] Ağlama. -ç.n.

[4] Pekâlâ, neyin var Matmazel Betsee? -ç.n.

[5] Kemikli değilim. -ç.n.

[6] Balcombe, işte Matmazel Betsee'nin çalışması. İyi iş çıkarmış. -ç.n.

[7] Napoléon'un o sıralar küçük bir çocuk olan oğlu Roma Kralı unvanına sahipti. -ç.n.

[8] Babam, annem ve vatanım için Tanrı'ya dua ediyorum. -ç.n.